

**SEZNAMTE SE PEŘOVEC KUKAČČÍ, KUKAČKA MEZI RYBAMI A JEHO HOSTITEL, KTERÝ SE UMÍ
NAUČIT S TOUTO „KUKAČKOU“ VYPOŘÁDAT**

Anotace:

Peřovec kukaččí (*Synodontis multipunctatus*) své české jméno získal podle své strategie rozmnožování. Tato ryba totiž podkládá své jikry cichlidám z afrického jezera Tanganika, které jsou příkladnými rodiči svých potomků a starají se o ně ve vlastním hrdelním vaku. Mláďata peřovců se líhnou dříve než vlastní potomci hostitelských cichlid a začnou požírat jejich jikry už před jejich vylíhnutím. Tato strategie se nazývá hnízdní parazitismus a je jediným známým příkladem mezi obratlovci mimo ptačí říši.

Tým českých vědců z Ústavu biologie obratlovců jako první provedl experimentální studii s těmito zajímavými rybami, aby zjistil, že hostitelské ryby využívají zkušenosti a jsou schopny naučit se, jak odmítat cizí jikry.

Peřovec kukaččí (*Synodontis multipunctatus*) žije v jezeře Tanganika ve východní Africe. Pro své rozmnožování využívá strategii, která se nazývá hnízdní parazitismus. V praxi to znamená, že své oplozené jikry podkládá jiným rybám. Laicky řečeno, starost o své potomstvo přenechá jiným druhům ryb. Tento případ je zajímavější o to, že hostitelské ryby (ty co se o kukaččí potomstvo v nevědomosti starají), své vlastní mláďata inkubují v ústní dutině. Jedná se o tlamovce ze skupiny afrických cichlid.

Samice tlamovce kladou po námluvách jikry do připraveného hnízda a následně je sbírají svými ústy. K oplodnění dochází rovněž v ústní dutině, kam samice nasaje spermie. Jikry se vylíhnou během několika dní a malé rybky zůstávají nadále v ústech po dobu 2-3 týdnů, dokud se jim nevstřebá žloutkový vak a nejsou schopny samostatného stravování. Tento způsob péče o mláďata brání predaci jiker a u cichlid jde o celkem běžný způsob rozmnožování.

Kukaččí ryba narušuje harmonický průběh rozmnožování tlamovců těsně před tím, než samice sebere vlastní jikry do své tlamy. Do hnízda totiž hbitě naklade své vlastní oplozené jikry (tření obou druhů tak probíhá souběžně), které se však líhnou dříve než hostitelské. Malé „kukačky“ si pak jako první chod naservírují své nevlastní sourozence.

I když se zdá, že investice tlamovců do svého potomstva v tomto případě byla marná, není tomu tak vždy. Vědci z ÚBO AV ČR, v.v.i. ve svých experimentech dokázali, že tlamovci se ze svého omylu umějí pro příště poučit. Ty samice, které již s kukaččí rybou měly čest, byly schopny na podruhé cizí vejce lépe rozpoznat a odmítnout. Ale jen, ty které s peřovci žijí i v přírodě – tlamovci z jiných afrických jezer tohoto učení schopni nejsou.

Tento způsob hnízdního parazitismu byl již dříve zjištěn u ryb v přírodě. Ale přes velké úsilí mnoha týmů trvalo více než 30 let než někdo dokázal tento způsob parazitismu uchopit v laboratorních podmínkách. Tato studie otevírá cestu k lepšímu pochopení hnízdního parazitismu, unikátnímu způsobu rozmnožování v živočišné říši.

Kontakt: **Reichard Martin**, doc. RNDr., Ph.D., mobil: 775 097 426, reichard@ivb.cz

Článek: Adaptive avoidance of cuckoo catfish parasitism by cichlids (**embargo do 2.5. do 14:00 U.S. Eastern Time = 20:00 čas v ČR**), vyjde v Science Advances.

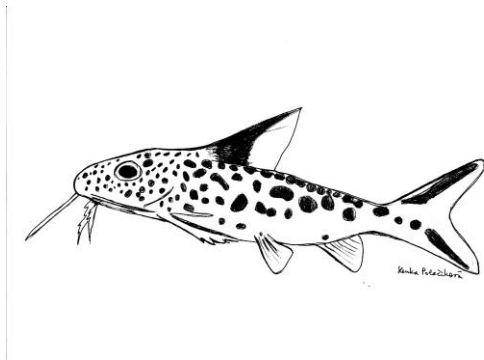
(1) The paper will be published by *Science Advances* online Wednesday, **02 May 2018**.

(2) The information will be strictly embargoed--meaning that it cannot be published, broadcast, posted online, routed to listservs, tweeted, announced on social media, fed to satellites, shared with anyone other than journalists, or otherwise placed in the public domain--until **2:00 pm U.S. Eastern Time Wednesday, 02 May 2018**.

(3) Trusted, individual reporters may be contacted no earlier than **Sunday, 29 April, 9:00 pm U.S. Eastern Time**. You are strongly encouraged to speak with them, but be sure to ask reporters, before interviews begin, whether they agree to hold stories until the exact embargo-lift date/time at **Wednesday, 02 May, 2:00 pm U.S. Eastern Time**. (Double-check your time-zone to ensure no confusion over the embargo-lift time.)

Foto:

- 1) Peřovec kukaččí (*Synodontis multipunctatus*), dospělý samec, kresba Lenka Polačiková

- 2) Dospělý peřovec kukaččí, foto Radim Blažek

- 3) Dospělý samec hostitelské cichlidy z jezera Tanganjika, *Simochromis diagramma*, foto Radim Blažek

4) Týden staré mládě peřovce kukaččího, foto Wenjing Yi

